

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Ivo Pospíšila a soudkyň Jiřiny Chmelové a Lenky Kaniové v právní věci žalobkyně: **T. R.**, bytem Slezská 1738, Praha 3, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 1292/25, Praha 5, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 19. 5. 2023, č. j. X, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 19. 8. 2024, č. j. 16 Ad 14/2023 - 137,

t a k t o :

Kasační stížnost **s e z a m í t á .**

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalobkyně podala žalobu k Městskému soudu v Praze (dále jen „městský soud“) proti v záhlaví označenému rozhodnutí, jímž byly zamítnuty její námitky proti rozhodnutí žalované ze dne 21. 3. 2023, č. j. X, týkající se starobního důchodu žalobkyně.

[2] Žalobkyně požádala městský soud o ustanovení zástupce. Městský soud návrh zamítl, protože stěžovatelka řádně neosvědčila nedostatek svých prostředků. Nesplnila tak podmínku stanovenou v § 36 odst. 3 ve spojení s § 35 odst. 10 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). Městský soud dále uvedl, že stěžovatelčin návrh je rovněž zjevně bezúspěšný. Stěžovatelka opakovaně podává velké množství žalob, ve kterých napadá valorizaci starobního důchodu, aniž by namítala nesprávnost valorizačního výpočtu. Namísto toho se žalobkyně domáhá nápravy tvrzených křivd z roku 1973, či jiných dávno minulých, které jsou zcela zjevně irrelevantní v řízení o valorizačním zvýšení starobního důchodu. Stejně tak tomu je podle městského soudu i v nynějším případě. V opakovaném podávání identických žalob bez zřetele k podstatě napadeného správního rozhodnutí městský soud shledal zneužití práva.

II. Kasační stížnost

[3] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) podala proti výše nadepsanému usnesení, kterým městský soud zamítl její žádost o ustanovení zástupce, kasační stížnost. Stěžovatelka v kasační stížnosti odkazuje na údajně nezákonné vyklizení pronajatých prostor na adrese Náměstí Svobody 526, Třinec, společností TRISIA, a. s. v roce 2006. Městský soud měl před zahájením řízení zajistit soudní rozhodnutí o nezákonném vyklizení těchto prostor. Stěžovatelka v těchto prostorech měla lékařské zprávy, které dokazují její nárok na plný invalidní důchod. Jelikož městský soud toto soudní rozhodnutí nezajistil, zneužívá tím svou pravomoc. Stěžovatelka dále nesouhlasí se závěrem městského soudu vysloveným v napadeném usnesení o neustanovení zástupce, že opakované podávání žalob z její strany je zneužití práva. Stěžovatelka žaloby podává právě z toho důvodu, že městský soud opakovaně odmítá zajistit soudní rozhodnutí dokládající její nárok na plný invalidní důchod. Podle stěžovatelky ji tím soud dostává do existenční nouze, jelikož její důchod nedosahuje ani životního minima. Městský soud zároveň odmítá zajistit zákonný proces vyklizení výše uvedených prostor, čímž nadřazuje společnosti TRISIA, a.s. Stěžovatelka rovněž Nejvyšší správní soud žádá o přerušení řízení o kasační stížnosti do doby, než bude zajištěno soudní rozhodnutí o vyklizení nájemních prostor.

[4] Stěžovatelka ke kasační stížnosti připojila rozsáhlé přílohy, které dále doplňovala. Přílohy svým rozsahem čítají desítky stran a mnohé dokumenty se v nich několikrát opakují.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[5] Nejvyšší správní soud nejprve uvádí, že podle judikatury se v případě kasační stížnosti podané proti usnesení krajského soudu ve věci projednávané specializovaným samosoudcem, jímž se ovšem nekončí řízení ve věci samé, neposuzuje její přijatelnost ve smyslu § 104a s. ř. s. (rozsudek NSS ze dne 10. 6. 2021, č. j. 1 As 124/2021 - 28). Druhý senát Nejvyššího správního soudu se s tímto právním názorem neztotožnil a usnesením ze dne 20. 6. 2024, č. j. 2 As 361/2023 - 28, předložil tuto právní otázku rozšířenému senátu za účelem změny judikatury.

[6] Kasační soud však neshledal účelné v nyní posuzované věci přerušit řízení do doby rozhodnutí rozšířeného senátu, mj. vzhledem k naléhavosti věci. Jelikož podle § 56 odst. 2 s. ř. s. soud projednává a rozhoduje přednostně žádosti o osvobození od soudních poplatků a návrhy na ustanovení zástupce, měl by Nejvyšší správní soud v přednostním režimu projednávat i kasační stížnosti proti těmto rozhodnutím. Z hlediska dopadů do právního postavení stěžovatelky není zásadní, zda kasační soud posoudí výše předestřenou spornou právní otázku předloženou rozšířenému senátu podle dosavadní jednotné judikatury, nebo podle případně odchylného právního názoru rozšířeného senátu. Věcné posouzení důvodnosti kasační stížnosti v rozsudku nemůže být stěžovatelčiným právům na újmu. Případná změna judikatury rozšířeným senátem by vedla pouze k tomu, že při neshledání kritéria podstatného přesahu vlastních zájmů stěžovatelky by kasační stížnost mohla být odmítnuta pro nepřijatelnost. Nejvyšší správní soud proto řízení o kasační stížnosti nepřerušil, nýbrž o kasační stížnosti rozhodl v souladu s dosavadní jednotnou judikaturou, tj. neaplikoval § 104a s. ř. s. (shodně též rozsudek NSS ze dne 29. 8. 2024, č. j. 2 As 153/2024 - 24). Sama stěžovatelka pak rovněž žádá o přerušení řízení o kasační

pokračování

stížnosti do doby, než bude zajištěno soudní rozhodnutí o vyklizení nájemních prostor. Tento požadavek však, nespadá pod žádný z důvodů pro přerušení řízení podle § 48 s. ř. s.

[7] Nejvyšší správní soud proto přistoupil k věcnému posouzení kasační stížnosti. Úvodem poznamenává, že toto řízení o kasační stížnosti se týká pouze dílčí procesní otázky, zda stěžovatelka řádně doložila své majetkové poměry, a zda městský soud správně zamítl její návrh na ustanovení zástupce. Podáním kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí, které stěžovatelka v tomto případě napadá, nevzniká poplatková povinnost (usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, č. 3271/2015 Sb. NSS). Nejvyšší správní soud proto po stěžovatelce zaplacení soudního poplatku nepožadoval. Stěžovatelka rovněž nemusí být pro tento případ v řízení o kasační stížnosti zastoupena advokátem (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu, č. j. 1 As 196/2014 - 19). Nejvyšší správní soud proto nevyžadoval ani toto jinak povinné zastoupení.

[8] Přestože je stěžovatelčina argumentace v kasační stížnosti ve vztahu k dané otázce z valné většiny irelevantní, lze z ní vyčíst, čeho se domáhá. Kasační stížnost tedy splňuje veškeré zákonné náležitosti (byť je na samé hranici projednatelnosti). Nejvyšší správní soud na základě podané kasační stížnosti a podkladů obsažených ve spise městského soudu dokáže plně posoudit otázku týkající se neustanovení zástupce.

[9] Kasační stížnost **není** důvodná.

[10] Nejvyšší správní soud posoudil důvody, pro které městský soud zamítl návrh stěžovatelky na ustanovení zástupce, a plně se s nimi ztotožnil.

[11] Nejprve ze soudního spisu ověřil, že městský soud stěžovatelku srozumitelným způsobem vyzval k vyplnění prohlášení o osobních, majetkových a výtěžkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce. Stěžovatelka však nedoložila řádně vyplněný formulář „*Prohlášení o osobních, majetkových a výtěžkových poměrech*“, ač jí městský soud doručil jeho vzor spolu s výzvou k vyplnění ve lhůtě 10 dnů od jeho doručení. Stěžovatelka k výzvě městského soudu předložila pouze značné množství příloh, avšak řada z nich se vůbec netýkala otázky jejích majetkových poměrů. Stěžovatelka tak např. sice doložila svůj příjem (starobní důchod) a některé výdaje (nájemné), avšak neozřejmila, jak pokrývá rozdíl mezi příjmy a výdaji, ani neuvedla žádné další náklady, které lze uvažovat jako nezbytné (např. výdaje na jídlo, či ošacení). Dokumenty týkající se nájmu nebytových prostor z roku 2006 a smlouva o úvěru z roku 2002 jsou navíc zcela neaktuální.

[12] Podle judikatury Nejvyššího břemeno tvrzení a břemeno důkazní ohledně skutečností, které odůvodňují osvobození účastníka řízení od soudních poplatků a ustanovení zástupce pro soudní řízení, tíží tohoto účastníka řízení (rozsudek NSS z 25. 10. 2017, č. j. 10 As 301/2017 - 20). Soud by však měl zajistit, aby účastník řízení nebyl poškozen jen kvůli své neznalosti procesních pravidel. Pokud např. soud dospěje k názoru, že účastník nevěděl, jak daný formulář vyplnit, měl by ho vyzvat, aby svá tvrzení doplnil a upřesnil. Pokud ale účastník formuláři rozumí, a přesto se jej rozhodl nevyplnit úplně, není třeba takového účastníka vyzývat k doplnění (rozsudek NSS z 17. 10. 2022, č. j. 10 As 261/2022 - 13).

[13] Městský soud tedy v tomto případě správně posoudil, že stěžovatelka nedoložila svoji majetkovou situaci dostatečným způsobem. Současně podle názoru kasačního soudu ani nemusel vyzývat stěžovatelku k doplnění tvrzení o majetkových poměrech. Stěžovatelka totiž vzhledem k enormnímu množství soudních řízení (včetně mnohých řízení o osvobození od soudních poplatků), které již vedla, musela vědět, jakým způsobem je potřeba formulář vyplnit.

[14] Neprokázaní úplných majetkových a osobních poměrů postačovalo samo o sobě k tomu, aby městský soud zamítl návrh stěžovatelky na ustanovení zástupce. Nad rámec nutného odůvodnění poukázal městský soud dále na to, že i kdyby stěžovatelka svou nemajetnost řádně doložila, je možné dobrodiní v podobě osvobození od soudních poplatků nepřiznat i s ohledem na množství a povahu sporů, které vůči různým orgánům veřejné správy vede. I s tímto závěrem se kasační soud ztotožňuje.

[15] Jak již Nejvyšší správní soud mnohokrát ve své judikatuře uvedl, smyslem a účelem osvobození od soudních poplatků je ochrana nemajetného účastníka řízení před odepřením přístupu k soudu. Účelem osvobození od soudních poplatků naopak není odbřemenit nemajetné účastníky řízení ve všech soudních sporech, včetně těch, které opakovaně a soustavně vyvolávají, ačkoliv nemají zjevný dopad do jejich životní sféry. Přestože je tedy účastník řízení nemajetný, takže by bylo zásadně namístě přiznat mu osvobození od soudních poplatků, může mu soud výjimečně toto dobrodiní odeprít, a to zejména pro povahu sporů, které vede (rozsudek NSS z 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 - 66).

[16] Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v usnesení z 27. 5. 2021, č. j. 1 As 70/2008-74, publ. pod č. 2099/2010 Sb. NSS, uvedl: *„Neosvobození bude za splnění podmínek výjimkou z pravidla, pro kterou musí existovat vážné skutkové důvody, které je soud v rámci odůvodnění svého uvážení povinen přezkoumatelně vyložit, přičemž vždy musí mít na paměti, že základním smyslem a účelem uvedeného ustanovení je zajistit rovný přístup všech osob k soudní ochraně, tj. výkon ústavně zaručeného základního práva.“* Pokud tedy soud účastníkovi řízení naplňujícímu podmínku nemajetnosti ve smyslu § 36 odst. 3 s. ř. s. odepré osvobození od soudních poplatků, musí tento svůj postup přesvědčivě odůvodnit.

[17] Nejvyšší správní soud shledal napadené usnesení městského soudu dostatečně a srozumitelně odůvodněné. Městský soud podrobně vysvětlil, v jakých okolnostech shledává zneužívající přístup stěžovatelky. Stěžovatelčiny argumenty obsažené v žalobě i v kasační stížnosti jsou téměř identické jako v jeho ostatních mnoha podáních, kterými vyvolává velké množství sporů s různými orgány veřejné správy, aniž by jakkoliv relevantně brojila proti žalobami napadeným správním rozhodnutím. S výsledky již proběhlých řízení stěžovatelka nijak nepracuje a pouze opakuje tatáž sdělení o tom, že společnost TRISIA, a. s. provedla nezákonné vyklizení nebytových prostor na adrese Náměstí Svobody 526, Třinec, které stěžovatelka společně s jejím synem L. R. využívali na základě nájemní smlouvy. Při vyklizení výše uvedených prostor měla být odcizena dokumentace, finanční prostředky a další osobní majetek. Nejvyšší správní soud k tomu dodává, že stěžovatelka podobná tvrzení opakuje i v ostatních kasačních stížnostech, včetně kasačních stížností proti usnesením krajských soudů o neosvobození od soudních poplatků a neustanovení zástupce (jen z poslední doby rozsudek NSS ze dne 29. 8. 2024, č. j. 2 As 153/2024 - 24, nebo rozsudek NSS z 12. 10. 2023, č. j. 4 As 302/2023 - 18).

pokračování

[18] Stěžovatelka stejně i v tomto případě, a to jak v řízení před městským soudem, tak v řízení o kasační stížnosti požaduje zajištění soudního rozhodnutí o nezákonném vyklizení výše zmíněných nájemních prostor a k tomu přikládá značné množství příloh, které mají dokazovat ono podvodné jednání. Jak už ale uvedl kasační soud v bodě [7] tohoto rozsudku, předmětem nynějšího řízení je pouze procesní otázka, zda stěžovatelka dostatečně doložila své majetkové poměry a zda městský soud správně zamítl její návrh na ustanovení zástupce. Z tohoto důvodu se Nejvyšší správní soud nezabýval tvrzeními stěžovatelky ohledně nezákonného vyklizení nájemních prostor ani žádnými dalšími námitkami či důkazy, které stěžovatelka v tomto směru předložila.

IV. Závěr a náklady řízení

[19] Závěry městského soudu tedy nikterak nevybočují z mezí zákona ani konstantní judikatury a Nejvyšší správní soud se s nimi ztotožnil. Nejvyšší správní soud proto zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 věta poslední s. ř. s.). O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne městský soud v dalším řízení.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 12. prosince 2024

Ivo Pospíšil
předseda senátu